

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn

Taotlus haldusjärelevalvemenetluse alustamiseks Vabariigi Valitsuse seaduse § 75³ lõigete 5 ja 6 alusel

kuupäev digitaallkirjas

Justiits- ja Digiministeerium vastas 10.07.2026 kirjaga nr 20-1/4972 minu 26.06.2026 taotlusele alustada haldusjärelevalvet Põhja-Sakala Vallavolikogu 24.04.2025 otsuse nr 282 „Garantii andmine laenu võtmiseks” üle. Vastuses keeldus ministeerium menetluse alustamisest põhjendusega, et Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 75³ lõikes 4 sätestatud 30 tööpäeva pikkune tähtaeg ettepaneku tegemiseks on möödunud.

Juhin tähelepanu, et ministeeriumi vastus käsitleb üksnes VVS § 75³ lõiget 4 ega võta seisukohta VVS § 75³ lõigetes 5 ja 6 sätestatud järelevalvemeetme suhtes, mille kohaldamise tähtaeg ei ole möödunud.

VVS § 75³ lõike 5 kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister või tema volitatud ametnik, kui ta leiab, et haldusakti õigusvastased tagajärjed rikuvad avalikku huvi, kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates teha kirjaliku ettepaneku kõrvaldada haldusakti tagajärjed. Sama paragrahvi lõike 6 kohaselt võib selle ettepaneku esitada ka koos ettepanekuga tühistada haldusakt, mis tagajärjed tekitab. Lõige 6 näeb seega sõnaselgelt ette olukorra, kus õigusvastane haldusakt on veel jõus: sellisel juhul saab minister ühe ettepanekuga taotleda nii akti tühistamist kui ka selle tagajärgede kõrvaldamist. Otsus nr 282 on antud 24.04.2025, mistõttu on lõikes 5 sätestatud kolmeaastane tähtaeg avatud kuni 24.04.2028.

Otsuse nr 282 õigusvastasus on tuvastatud. Justiits- ja Digiministeerium jõudis 16.07.2025 kirjas nr 20-1/5209 Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi hinnangule tuginedes järeldusele, et SA Lõhavere Ravi- ja Hooldekeskus ei olnud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 37 lõike 2 tähenduses vallast sõltuv üksus, mistõttu puudus valla õigus garantiid anda.

Asjaolud on pärast ministeeriumi 16.07.2025 kirja oluliselt muutunud. Ministeerium kaalus toona järelevalvemeetme valikut olukorras, kus õigusvastane haldusakt oli antud, kuid selle alusel ei olnud veel õigussuhteid tekkinud. Täna on otsuse alusel antud garantiid kasutatud. Krediidiasutus on garantiile tuginedes sõlminud SA-ga Lõhavere Ravi- ja Hooldekeskus laenulepingu ning vald on kogu laenuperioodi vältel seotud siduva garantiikohustusega, mille realiseerumise risk lasub valla eelarvel ja seeläbi kogukonnal. Tegemist ei ole hüpoteetilise riskiga. Põhja-Sakala valla 2025. aasta konsolideeritud majandusaasta aruande auditi käigus hindas audiitor garantiid, laenulepingut ja ehituslepingust tulenevaid kohustusi ning juhtkond pidi audiitori märkuste alusel täiendama aruandes avalikustatavat teavet. Haldusakti õigusvastane tagajärg seisneb seega selles, et vald kannab ilma seadusliku aluseta võetud

rahalist kohustust, mille kestus ja risk ulatuvad aastate taha ning mille kõrvaldamine muutub aja möödudes ja kohustuse võimaliku realiseerumise korral üha raskemaks.

Ministeerium on 16.07.2025 kirjas ise märkinud, et avalikuks huviks on kogukonna ootus kohaliku omavalitsuse rahaliste kohustuste võtmise õiguspärasusele. Olukorras, kus vald kannab õigusvastase haldusakti alusel võetud rahalist kohustust, on see avalik huvi jätkuvalt rikutud.

Eeltoodust tulenevalt palun Justiits- ja Digiministeeriumil:

- 1) hinnata VVS § 75³ lõigete 5 ja 6 kohaldamise eeldusi Põhja-Sakala Vallavolikogu 24.04.2025 otsuse nr 282 suhtes, arvestades pärast 16.07.2025 saabunud tagajärgi;
- 2) teha Põhja-Sakala Vallavolikogule kirjalik ettepanek tühistada otsus nr 282 ja kõrvaldada selle õigusvastased tagajärjed;
- 3) juhul kui ministeerium leiab, et lõigete 5 ja 6 kohaldamise eeldused ei ole täidetud, esitada selle kohta põhjendatud seisukoht.

Palun teavitada mind taotluse menetlemise käigust ja tulemusest.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Priit Toobal

Põhja-Sakala Vallavolikogu liige